

Voorjaar in Nederland?

Trudie Schils

Postdoc bij AIAS op het project “de verantwoordelijkheidsverdeling in de sociale zekerheid”, onder supervisie van Paul de Beer.

Gepubliceerd in AIAS Nieuwsbrief, Voorjaar 2006

Terwijl ik nadenk over een onderwerp voor de column in de voorjaarseditie van de AIAS nieuwsbrief, zie ik dat het voorjaar zich ook eindelijk langzaam aandient. De krokussen en narcissen steken, zij het voorzichtig, hun hoofdjes buiten de deur. De vogels zijn druk doende met het zoeken naar een partner of het bouwen van een nest, zo ook de ooievaar die zijn plek heeft gevonden op een schoorsteen van één van de UVA-gebouwen. De zon doet haar best om door de wolken heen te schijnen en ons humeur te verbeteren. En niet alleen zien we de eerste tekens van het voorjaar in de natuur, diverse bronnen melden ook een seizoensverandering op de arbeidsmarkt.

De ‘*werkloosheid blijft dalen*’ berichten zowel het CWI als het CBS op 16 maart jl. De conclusie van het CWI is gematigder (daling van 0.4 procent ten opzichte van januari) dan die van het CBS (daling van 1.3 procent ten opzichte van periode nov05-jan06). Dit verschil komt door een verschil in de definitie van werkloosheid, maar feit blijft dat de werkloosheid daalt in ons land.

Het ‘*vertrouwen van de werknemers is terug*’, zo blijkt uit de Randstad Werkmonitor van 17 maart jl. “Werkenden in Nederland hebben steeds minder angst voor ontslag. En mocht het toch gebeuren, dan hebben ze vrij veel vertrouwen in het vinden van een andere baan”. In november vorig jaar was nog 24 procent van de werknemers bang om binnen een half jaar zijn/haar baan te verliezen, in februari dit jaar is dat gedaald naar 17 procent. Verder blijkt dat bijna zeventig procent van de door Randstad ondervraagde werknemers binnen zes maanden een vergelijkbare baan denkt te kunnen vinden, indien nodig.

‘*Economisch herstel op vele fronten*’ meldt het Centraal PlanBureau op 21 maart jl. De groei van de economie is gestegen, de inflatie is gedaald en de concurrentiepositie van Nederland in Europa is verbeterd. Volgens de prognoses van het CPB zullen deze positieve ontwikkelingen alleen nog maar meer versnellen komend jaar waardoor,

onder andere, de werkgelegenheid verder zal toenemen en de werkloosheid nog verder zal dalen.

Als we deze berichten lezen, zou je zomaar aan de zomer denken. De economie trekt aan en 'we' zullen er allemaal op vooruit gaan. Toch, als, zij het vluchtig, kritisch wordt gekeken naar deze voorjaarsberichten, kunnen we concluderen dat niet op alle delen van de arbeidsmarkt de zon doorbreekt.

Uit de cijfers van het CBS en CWI blijkt namelijk dat de werkloosheid onder ouderen (45-64 jarigen) is toegenomen. Ouderen staan vaak achteraan in de rij waaruit werkgevers nieuwe werknemers kiezen en profiteren later van de economische vooruitgang. Op basis van de genoemde positieve voorspellingen van het CPB ten aanzien van de economie zal de vraag naar oudere werknemers het komend jaar toenemen, met name ook omdat het aandeel van de ouderen in de beroepsbevolking toeneemt. De ouderen zelf zijn niet erg optimistisch over het vinden van een baan, slechts de helft denkt binnen een half jaar een baan te vinden, blijkt uit de Randstad Werkmonitor. Met de versoepeling van het ontslagrecht, waarbij niet meer volgens het last-in-first-out principe hoeft te worden gewerkt, kan de werkloosheid onder ouderen wellicht zelfs structureel worden omdat de WW gebruikt wordt als alternatieve vervroegde uitredingsroute, mede ook door de afschaffing van de VUT- en andere prepensioenregelingen.

De laagst opgeleiden profiteren evenmin van de dalende werkloosheid. Ook voor deze groep geldt dat ze achteraan in de rij met 'aantrekkelijke werknemers' staan, hetgeen de kans op het vinden van een baan verkleint. Verder heeft deze groep werknemers te kampen met de concurrentie van goedkope arbeidskrachten uit, met name, Oost-Europese landen. Hierdoor neemt het aantal beschikbare arbeidsplaatsen voor laagopgeleiden af.

Daarnaast is er onrust ontstaan door de invoering van het nieuwe zorgstelsel, en met name de financiële gevolgen die dit met zich meebrengt. Zo laat een onderzoek van MKB-Nederland van 16 maart jl. zien dat een grote groep zelfstandige ondernemers zoals freelancers en zelfstandigen zonder personeel, twee tot vijfmaal zoveel premie als voorheen betalen. Eerder is al bekend gemaakt dat ambtenaren en particulier verzekerden in de bank en verzekeringssector door het vervallen van de zorgbonus, erop achteruit gaan.

Deze argumenten zijn dan wel op vluchtig onderzoek gebaseerd, maar al met al lijkt enige voorzichtigheid geboden als het gaat om te positieve voorspellingen ten aanzien van de aantrekkende economie. Dat zegt nu ook de overheid in een bericht op 4 april jl. over de tegenvallende koopkracht voor 2006 “Het kabinet rekent voor dit jaar op een koopkrachtstijging van gemiddeld 1 procent, maar benadrukte steeds dat niet gegarandeerd kan worden dat iedereen erop vooruit gaat”. Dat de kans op zonnige perioden zal toenemen, lijkt een gegeven, maar ook zal hier en daar een forse bui vallen en kunnen de temperaturen tussen de regio’s aanzienlijk verschillen.